

VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Sveriges äldsta och största undersökning av småföretagarnas uppfattningar och förväntningar om konjunkturen.

Hösten 2009

Företagarna och Swedbank i samarbete

företagarna[®]

Swedbank
och Sparbankerna

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för småföretagsbarometern utgörs av intervjuer med småföretag med minst en anställd och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturindikator inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Denna gång omfattar undersökningen 4150 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren med fördel kan delas upp på länsnivå. Vi kan således mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos rikets småföretag i samtliga län. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och powerpoint-bilder kan hämta hem materialet från Swedbanks eller Företagarnas hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Swedbank och Företagarna. Jörgen Kennemar (Swedbank), Lars Jagrén, Niclas Berg och Lotta Norberg (Företagarna) är författare till denna publicering. Vid genomförandet av intervjuerna har SIFO Research International medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen och förståelsen om de små företagens stora betydelse för den svenska ekonomin.

Swedbank och Sparbankerna

Företagarna

Så beräknas konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **netttotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns netttotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion.

Sedan adderas nettotalen för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa netttotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Innehåll

Småföretagsbarometern.....	2
Så beräknas konjunkturindikatorn.....	2
Västra Götalands näringslivsstruktur	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Västra Götalands län	3
Småföretagsbarometern – Västra Götalands län.....	4
1. Sysselsättning	4
2. Orderingång.....	5
3. Omsättning.....	6
Konjunkturindikatorn	7
4. Lönsamhet.....	8
5. Kapacitetsutnyttjande	9
Likviditetsproblem.....	9
Expansionsutsikter	10
Hinder för expansion.....	11
Småföretagskonjunkturen – län för län.....	12
Utfall/prognos småföretagskonjunkturen.....	14

Västra Götalands näringslivsstruktur

99,2 procent av länets företag är små och de sysselsätter tillsammans 58 procent av länets totala antal privata sysselsatta.

Västra Götalands län	Företag	Arbetsställen	Sysselsatta
Privata företag	121 817	125 926	515 418
<i>varav småföretag (0-49 anst)</i>	<i>120 833</i>	<i>124 669</i>	<i>301 528</i>
Jordbruk	30 953	31 017	33 853
Offentlig verksamhet	454	1 257	249 885
Total	153 224	158 200	799 156

Källa: SCB, Centrala företags- och arbetsställeregistret 2008.

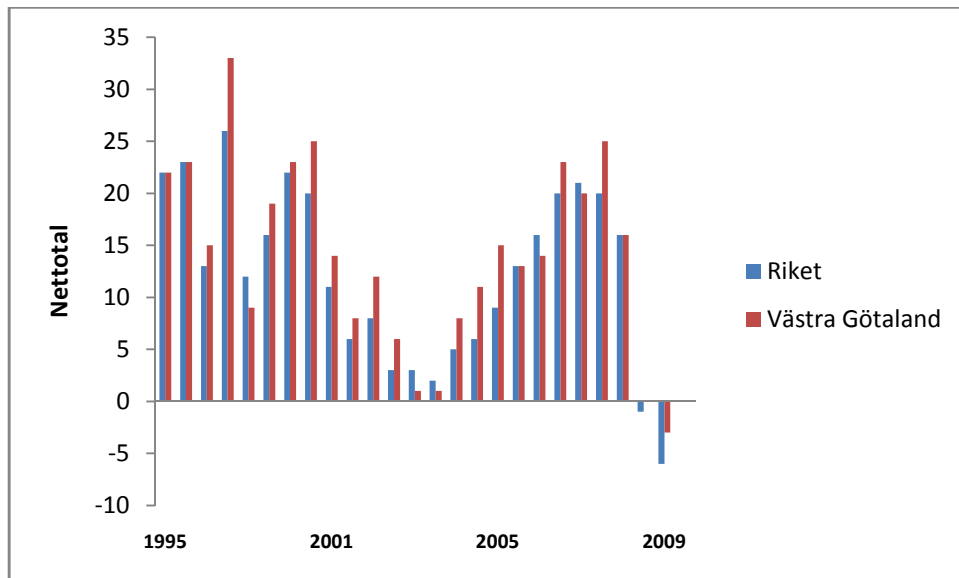
Sammanfattning av konjunkturläget i Västra Götalands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Västra Götaland har försämrats ytterligare sedan vårens mätning. Nedgången i länet är ungefär i linje med riket som helhet. Botten tros dock vara nådd och om ett år spår småföretagen att konjunkturen definitivt vänt uppåt.
- **Sysselsättningstillväxten** är numera negativ. Det är alltså fler småföretag som dragit ned på personalstyrkan än som nyanställt. Sysselsättningstillväxten väntas övergå till kraftigt positiv notering under det kommande året.
- **Orderingången** är fortsatt svag och mindre än en tredjedel av småföretagen rapporterar en ökad tillväxt av orderstocken. En förbättring väntas under kommande år.
- **Omsättningstillväxten** är negativ, vilket inte tidigare hänt i länet. Endast en dryg tredjedel av småföretagen rapporterar en ökad omsättning. En kraftig förbättring väntas dock under det kommande året.
- **Tillväxten av lönsamheten** försvagas ytterligare. Det är framförallt länets industrisektor som känner av en allt mer pressad lönsamhetsnivå.
- **Kapacitetsutnyttjandet** är fortsatt relativt lågt, vilket främst gäller länets tjänsteföretag. Det låga resursutnyttjandet kan resultera i en långsammare återhämtning av konjunkturläget än vad som nu förväntas.
- 19 procent av länets småföretag har upplevt **likviditetsproblem** under det senaste halvåret. Den främsta anledningen är sena betalningar från företagens kunder.
- 64 procent av Västra Götalands småföretag uppger att det finns goda **expansionsutsikter** på sikt, en andel i linje med riket som helhet.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen uppges vara en alltför svag efterfrågan.
- Det **satsas offensivt** hos länets småföretag i rådande lågkonjunktur. 30 procent av företagen uppger sig ha ökat sina satsningar på att slå sig in på nya marknader/marknadssegment.

Småföretagsbarometern – Västra Götalands län

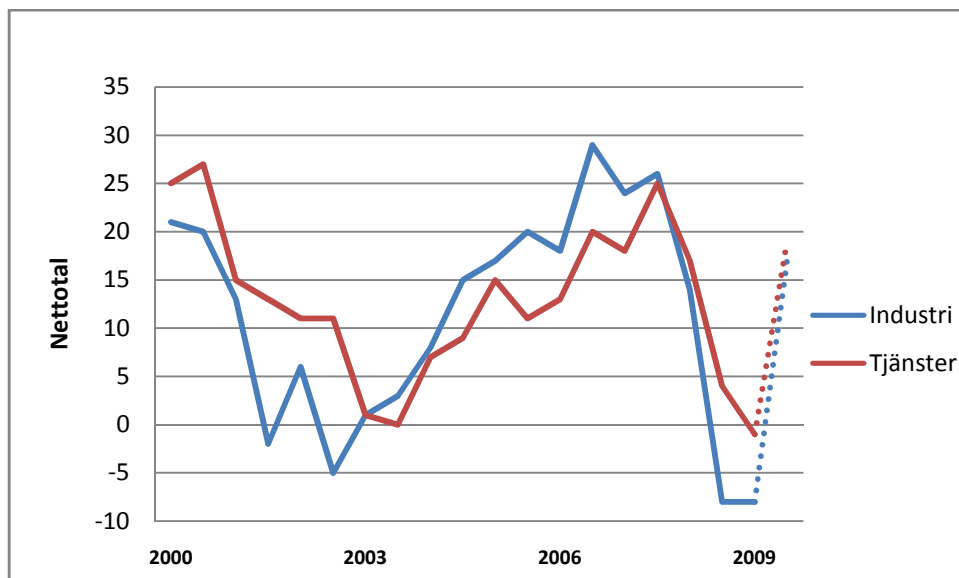
1. Sysselsättning

Sysselsättningstillväxten är numera negativ i höstens barometer i såväl län som riket. 21 procent av småföretagen uppger att arbetsstyrkan blivit mindre under det senaste året, medan 18 procent uppger att den blivit större. Västra Götalands småföretag upplever en något mildare avmattning i sysselsättningen än i riket som helhet.

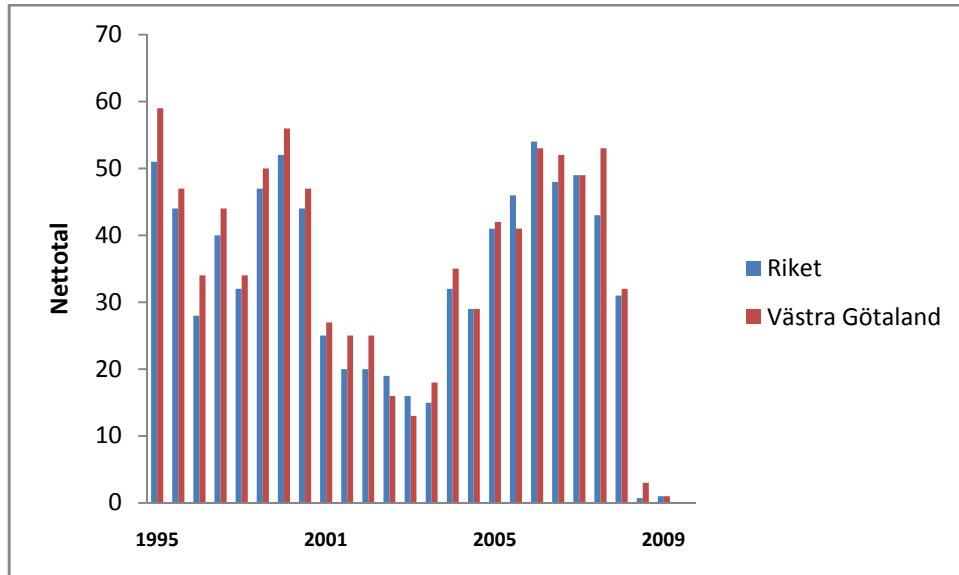
Det är främst industrin som står för majoriteten av nedväxlingen. Nettotalet för industrin hamnar på -8. Motsvarande notering för tjänstesektorn landar på -1.

Botten anses vara nådd när det gäller sysselsättningen och en markant uppgång väntas inom den kommande tolv månadersperioden, främst hos tjänstenäringen (prognosen visas av den prickade linjen i diagrammet nedan).

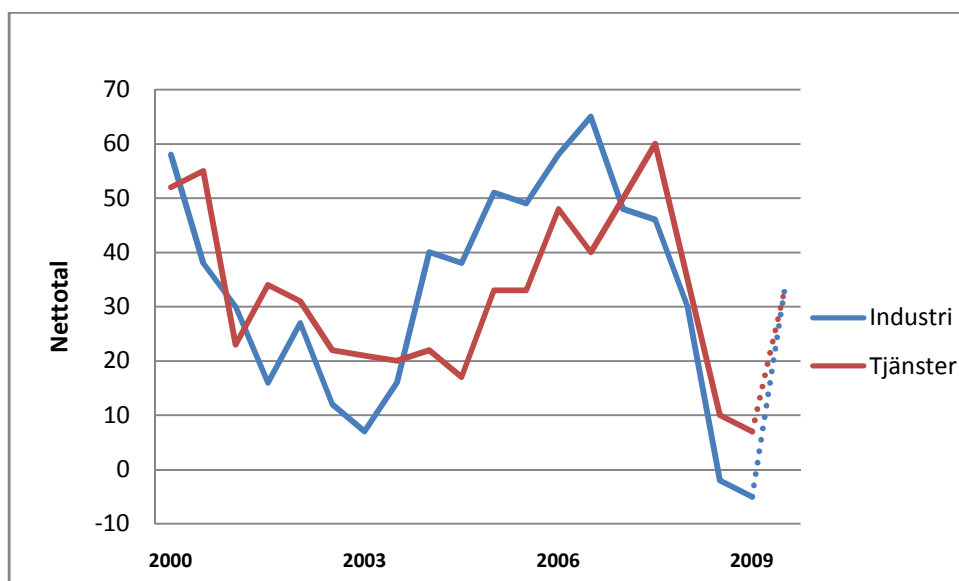
2. Ordergång

För andra mätningen i följd är ordergången för länets småföretag är mycket svag. 31 procent uppger en ökande ordergång, medan 29 procent uppger en vikande. Utvecklingen är liknande den i riket.

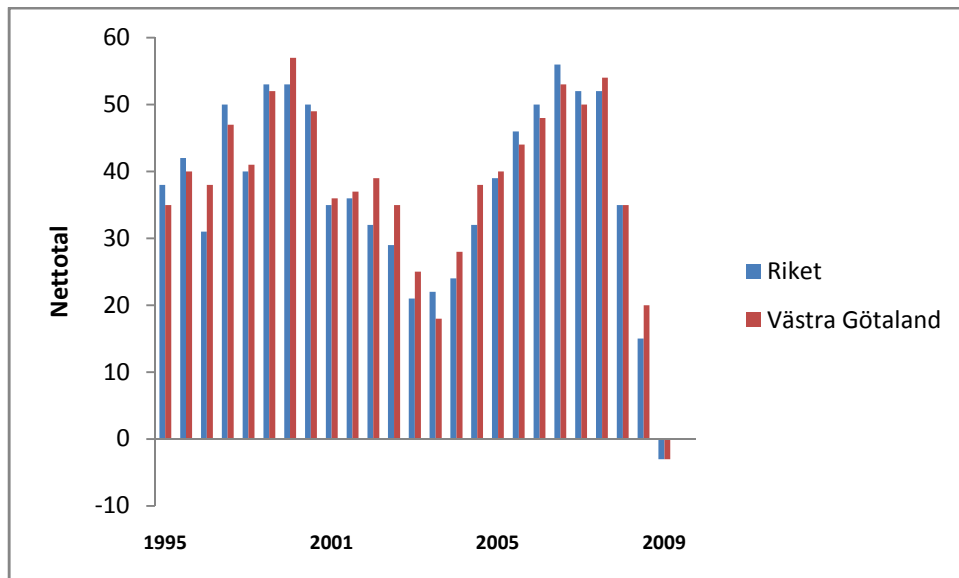
Ordergången är numera klart negativ för länets industrisektor. 29 procent av industriföretagen i regionen uppger en ökad orderstock. Nettotalet stannar på -5 för industrin. Däremot ser det något ljusare ut för tjänstenäringen, vars nettotal indikerar en fortsatt expansion.

Under den kommande tolv månadersperioden tror såväl tjänste- som industrinäring på en betydligt förbättrad orderstock. Inom industrin spår 43 procent av företagen på en ökad ordergång, vilket är något högre än i riket som helhet.

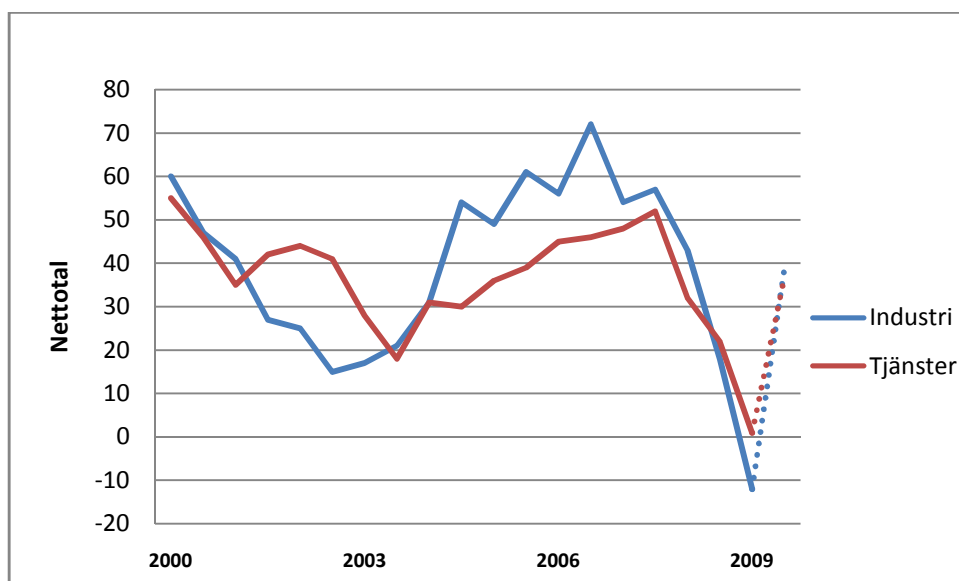
3. Omsättning

Omsättningstillväxten i länet uppmäts till den lägsta nivån någonsin. 34 procent rapporterar en stigande omsättning under det senaste året, medan 37 procent uppger en vikande. Tillväxttakten är alltså negativ för första gången i barometerns historia

Såväl industri- som tjänstesektorn upplever en kraftig avmattning i omsättningstillväxten. Tillverkningsindustrin har dock drabbats hårdare. 39 procent av länets industriföretag rapporterar en svagare omsättning än ett år tidigare.

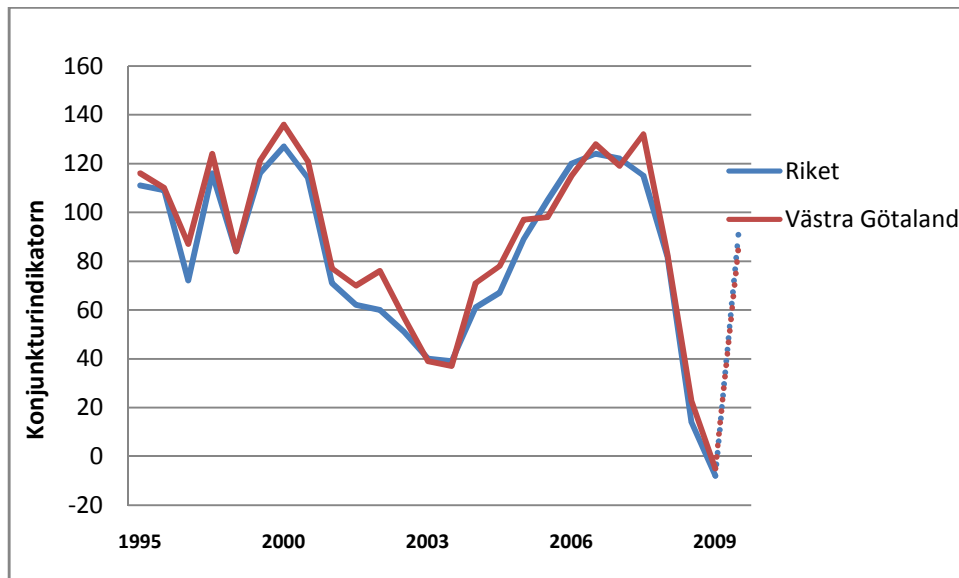
Inför det kommande året spår båda sektorerna en förbättrad omsättningstillväxt. Nettotalet för omsättningen väntas stiga till 37-38 när det gäller både tjänste- och industrisektorn. 52 procent av tjänsteföretagen spår en högre omsättning under det kommande året.

Konjunkturindikatorn

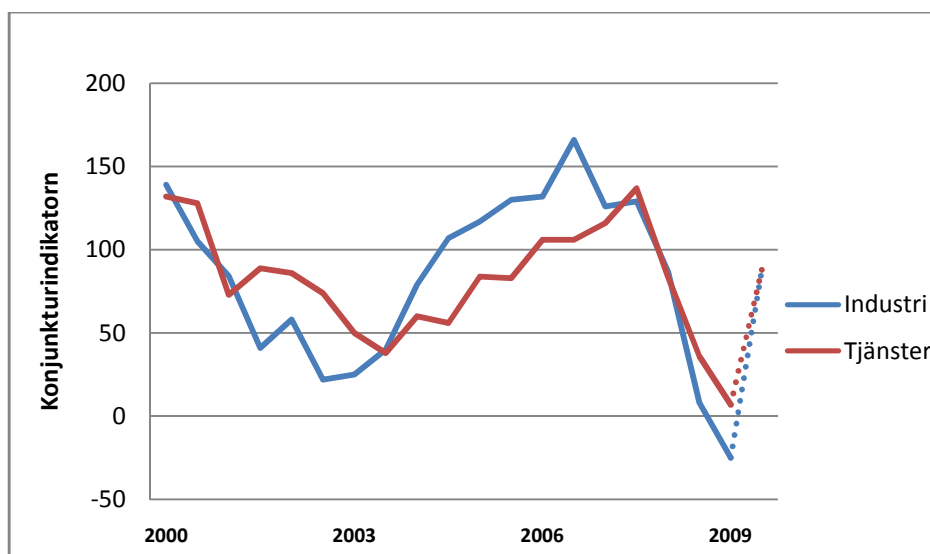
Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen dramatiskt försämrats under den senaste tiden. Från att år 2007 ha nått ett värde på cirka 120 har nu länets konjunkturindikator blivit negativ för första gången någonsin. Nedgången i Västra Götaland är i linje med riket som helhet.

Botten är dock med stor sannolikhet nådd och en relativt kraftig återhämtning spås under det kommande året och konjunkturindikatorn tros stiga från -5 till +89, något högre än i övriga riket.

Det är främst länets tillverkningsindustri som märker av de sämre tiderna. Industriindikatorn är numera negativ efter ett fall på nästan 200 punkter jämfört med konjunkturtoppen. Länets tjänstenäring klarar sig bättre, främst tack vare sin relativt starka orderingång. Trots detta befinner sig tjänstekonjunkturen på historiskt låg nivå.

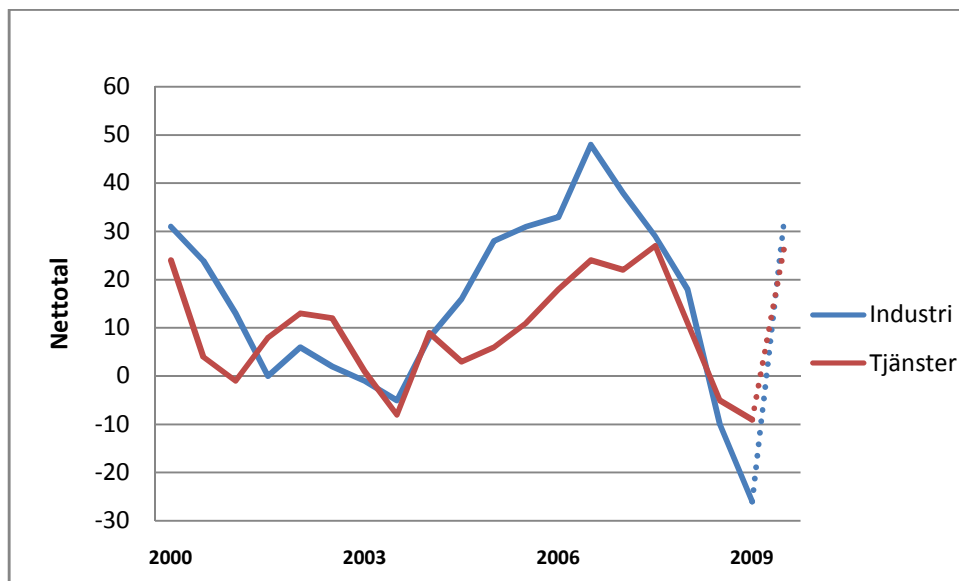
Båda sektorerna spår att konjunkturen har bottnat och att en snabb återhämtning väntas under det kommande året. Faktorer som en relativt svag lönsamhet och ett svagt resursutnyttjande hos framförallt tjänstesektorn kan dock göra återhämtningen mer utdragen än vad som förväntas.

4. Lönsamhet

Lönsamheten i företagen dikterar till stor del möjligheten till expansion via investeringar och/eller nyanställningar. Detta gör det intressant att även följa denna variabel. Efter en stadig uppgång från år till år sedan lågkonjunkturen 2002-2003 har lönsamhetstillväxten på senare tid rasat, och befinner sig numera på negativt territorium. Det är främst industrins lönsamhet som försämrats – hela 46 procent av länets industriföretag uppger en svagare lönsamhet.

Lönsamheten förväntas öka kraftigt under den kommande tolv månadersperioden. Förbättringen spås bli bred och omfatta både tjänste- och industrisektorn i ungefär samma omfattning. Sammantaget väntas nettotalet stiga från -14 till +29.

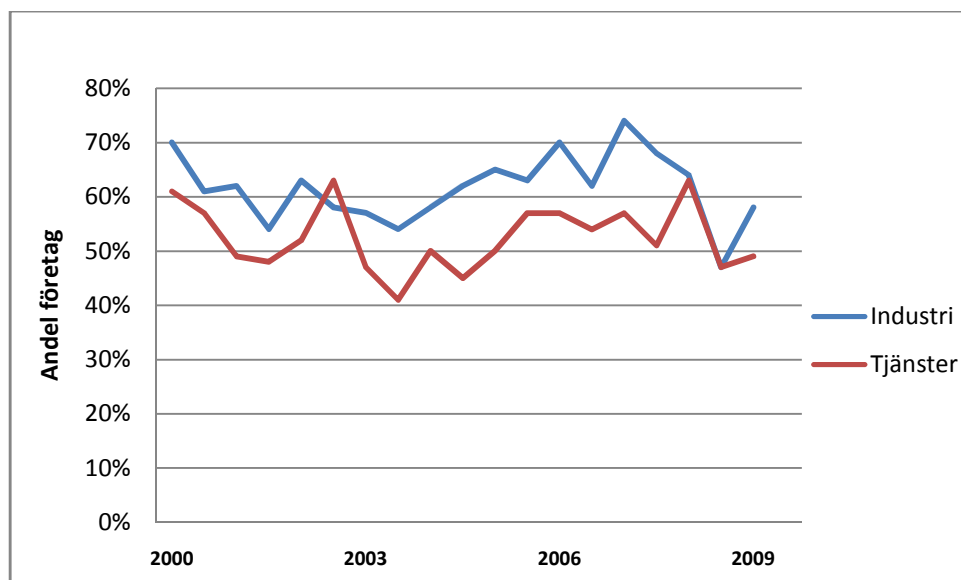

Företagens prisförväntningar

Den svaga konjunkturen till trots tror en knapp tredjedel av länets småföretag att de kommer höja sina försäljningspriser under det kommande året. Storleken på höjningarna borde dock vara kraftigt begränsade med tanke på det svaga ekonomiska läget.

5. Kapacitetsutnyttjande

Företagen arbetar med ett relativt lågtresursutnyttjande. Detta gäller framförallt länets tjänstenäring. Inte ens hälften av tjänsteföretagen uppger att de arbetar för fullt – en historiskt sett låg andel. Det låga resursutnyttjandet är en indikation på att sysselsättningstillväxten kan komma bli fortsatt svag under den närmaste tiden.

Var femte småföretag har likviditetsproblem

Den svaga konjunkturen har inneburit påtagliga finansiella påfrestningar för näringslivet i allmänhet. De mindre företagen är dock mer påtagligt utsatta, de har bland annat mindre möjligheter att kräva snabbare betalningstider och deras lånemöjligheter är ofta begränsade utan personlig borgen.

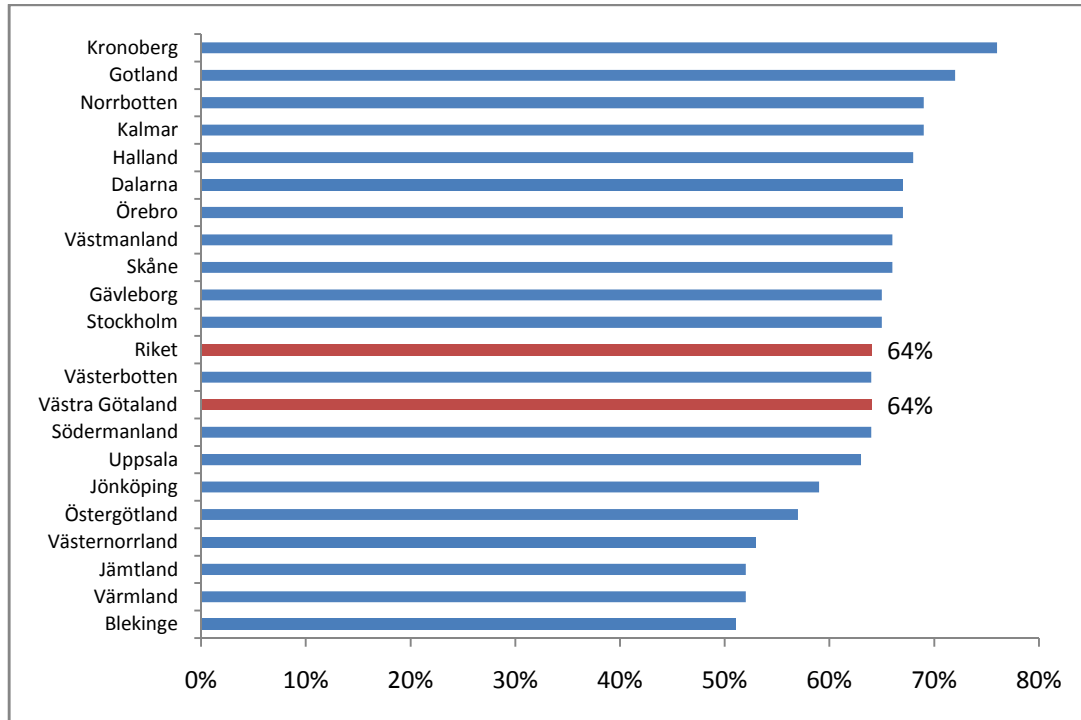
Under den senaste sexmånadersperioden uppger var femte småföretag i Västra Götaland att de upplevt likviditetsproblem, vilket är en nedgång med fyra procentenheter från vårens barometer. Likviditetsproblemen kan antas fortsätta för småföretagen så länge ekonomin är nedtryckt.

Småföretagens likviditetsproblem beror framförallt på att kunder betalar fakturorna allt senare, vilket 25 procent av småföretagen uppger. Den näst vanligaste anledningen är ett stort efterfrågefall av företagets varor eller tjänster, det kan till exempel röra sig om en stor order som inte vidareförlängs.

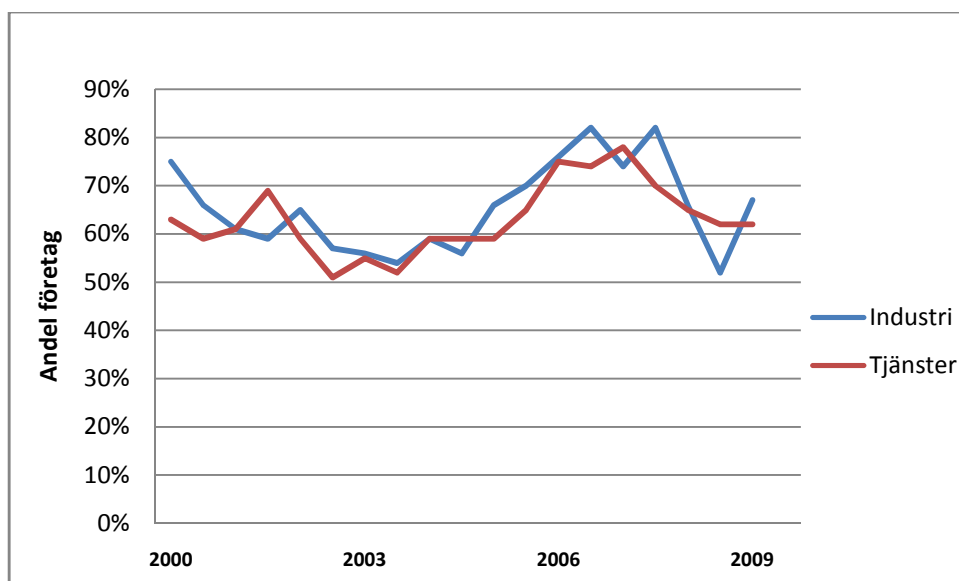
Allt fler småföretag får betalt allt senare. I Västra Götalands län är sena betalningar den vanligaste orsaken till att likviditetsproblem uppstår. Detta gäller framförallt inom industrisektorn.

64 procent ser goda expansionsutsikter

Trots konjunkturedgången uppfattar 64 procent av länets företag att det finns goda utsikter att expandera på sikt. Andelen är lika hög som i övriga riket.

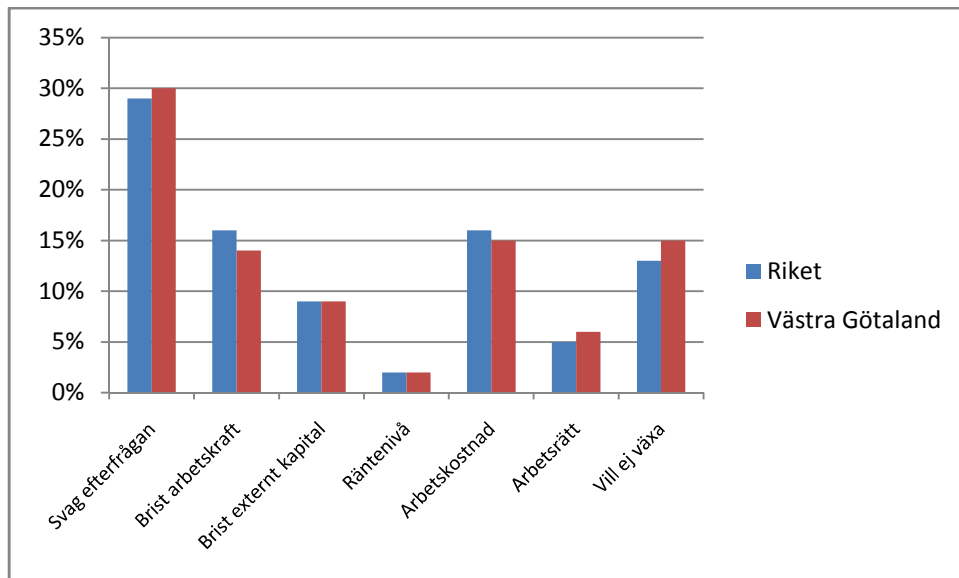

Det är främst länets industrisektor som tillhör de expansionsoptimistiska, medan utsikterna för expansion inom tjänstenäringen anses ha försämrats stadigt sedan konjunkturtoppen år 2007. 62 procent av tjänstenäringen ser expansionsutsikter, jämfört med 77 procent under konjunkturtoppen.

Hinder för expansion

Det enskilt största tillväxthindret som Västra Götalands småföretag upplever är en svag efterfrågan. 30 procent av företagen uppger detta som främsta hinder. Sedan följer kostnaden för arbetskraft som främsta hinder, vilket 15 procent uppger.

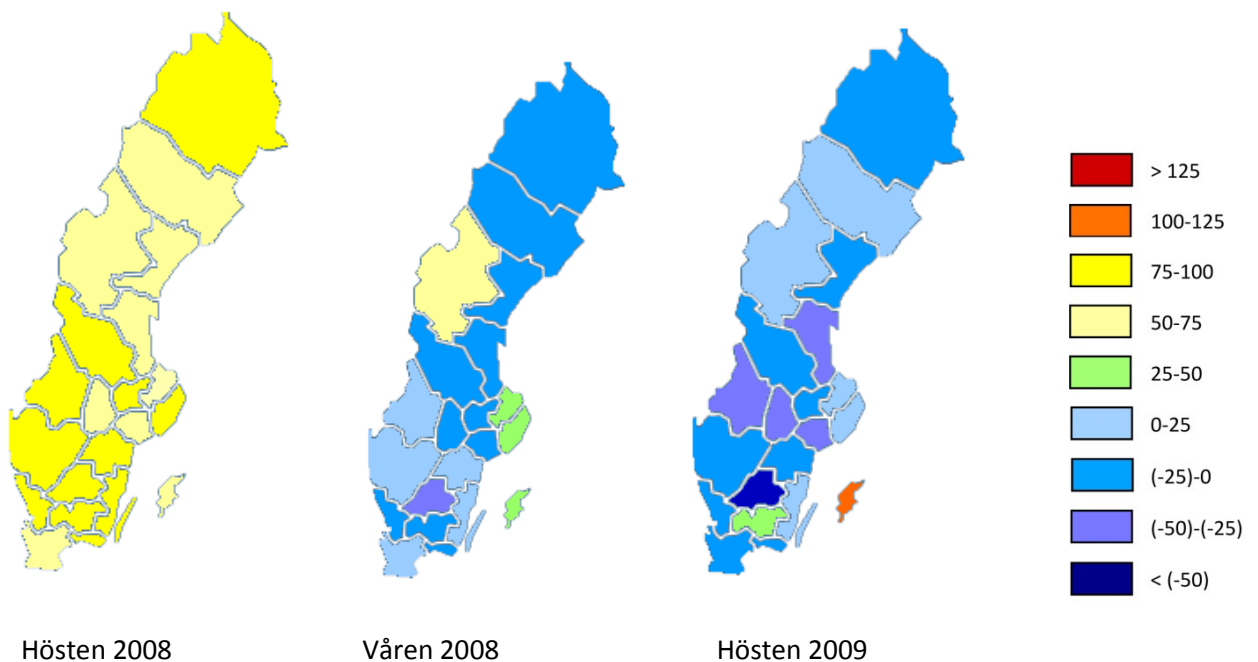
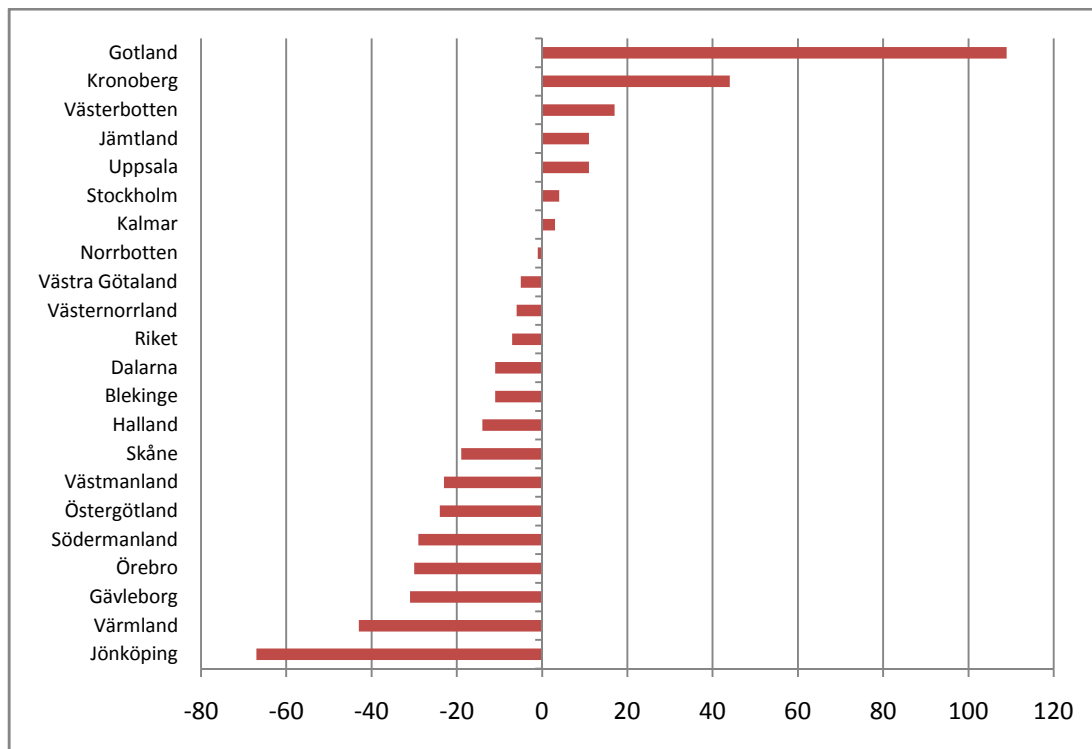
Offensiva småföretag i krisens tecken

Den finansiella krisen förknippas ofta med nedskärningar och uppsägningar. Men höstens Småföretagsbarometer från Företagarna och Swedbank visar att många företag nu satsar offensivt för att stärka sina positioner inför en kommande uppgång. 30 procent av Västra Götalands småföretag har använt nuvarande konjunkturedgång till att öka sina satsningar på att erövra nya marknader. 26 procent har satsat offensivt med att ta fram nya varor/tjänster.

Småföretagskonjunkturen - län för län

Gotland upplever den starkaste småföretagskonjunkturen i landet, medan Jönköping har den svagaste. Konjunkturindikatorn för Gotland når upp till 109, vilket i sammanhanget är en mycket stark notering. I Jönköping ligger samma notering på -67. I riket som helhet är småföretagarkonjunkturen väldigt svag och indikatorn ligger på en blygsam notering på -7, vilket är den svagaste konjunkturen sedan 1992.

Diagram. Konjunkturindikatorns värde län för län.

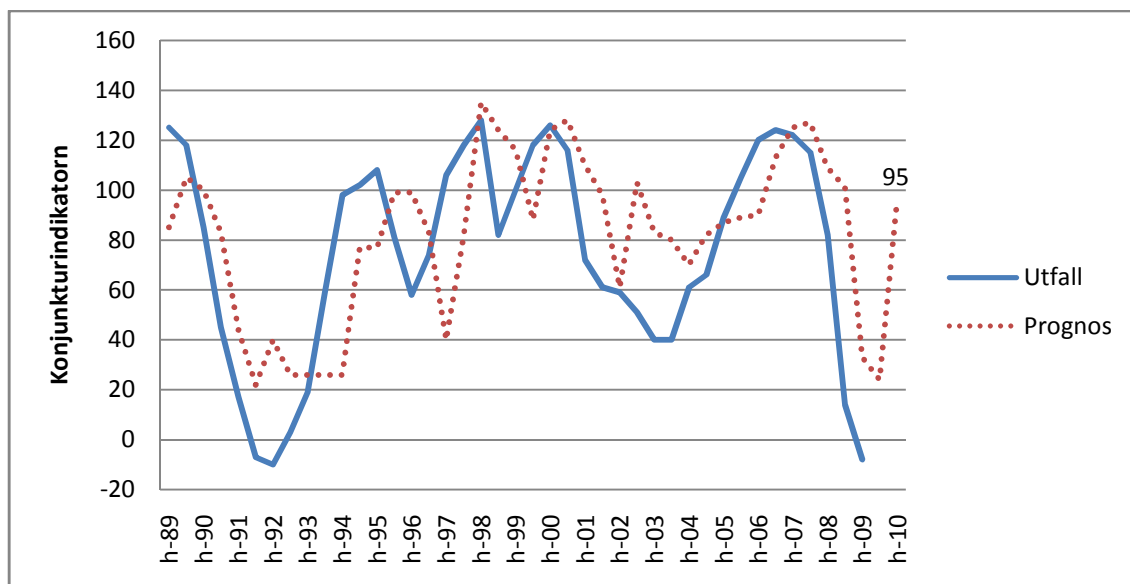

Prognos och utfall genom åren

Småföretagsbarometern är i första hand en undersökning som tar temperaturen på småföretagens konjunkturläge. Men vi ställer även frågor om hur småföretagen tror att konjunkturen ser ut ett år in i framtiden. Till skillnad från andra prognosmakare kan småföretagen inte revidera prognoserna allteftersom ny information dyker upp. Trots denna nackdel är småföretagarna relativt skickliga på att förutsäga konjunkturen på ett års sikt (se diagrammet nedan).

Hösten 2010 tror småföretagen definitivt att lågkonjunkturen har passerat och att en ny högkonjunktur redan påbörjats. På riksnivå spår småföretagen att konjunkturindikatorn uppmäts till 95 på ett års sikt, vilket historiskt sett varit en nivå som indikerar en relativt stark konjunktur.

Diagram. Småföretagens konjunkturförväntningar kontra utfall. Riket 1989-2010

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern mäter hur småföretagarna uppfattar det ekonomiska läget idag och inom den närmaste framtiden. Barometern omfattar företag med 1–49 anställda och baseras på telefonintervjuer som genomfördes av SIFO Research International under oktober 2009. Samtliga barometrar och bilagor kan hämtas hem från respektive organisations hemsida på Internet.

SWEDBANK OCH SPARBANKERNA

Postadress: 105 34 Stockholm

Telefon: 08-585 900 00

Telefax: 08-585 910 26

Internet: www.swedbank.se

FÖRETAGARNA

Postadress: 106 67 Stockholm

Telefon: 08-406 17 00

Telefax: 08-24 55 26

Internet: www.foretagarna.se